

ESPOO
ESBO

Puu paikallaan

*Miksi ja miten säästät puita
kaupungissa*

Tiesitkö, että täysikasvuinen puu on todellinen aarre? Helteisinä päivinä puu varjostaa ja viilentää, sateella se taas imee juuriinsa tehokkaasti vettä. Moni espoolainen arvostaa lähiympäristönsä luonnonläheisyyttä ja vehreyttä. Puut myös tarjoavat ravintoa ja elinympäristön lukuisille linnuille, hyönteisille ja sienille.

Puun kasvaminen täysikasvuiseksi kestää 40–60 vuotta. Jokainen kookas puu on kaupungissa tärkeä. Espoolaisten yhteinen tehtävä on huolehtia luonnosta. Tänään säästettävät puut ilahduttavat ja hyödyttävät myös tulevia espoolaisia.

Sisältö

Kaupunkipuista hyötyvät kaikki

- Puut suojaavat ilmastonmuutoksen seurauksilta
- Puut hoitavat mieltä ja terveyttä
- Puut ovat elinehto kaupungissa asuville eliöille
- Puiden säästäminen on kannattava investointi

Pidä puusi pystyssä!

- Näin säilytät tontilla kasvavat puut rakennusvaiheessa
- Näin puhut puiden puolesta
- Näin huolehdit pihasi puista

Luontoviisas Espoo – toimintaa ja suunnitelma Espoon luonnon monimuotoisuuden puolesta. Tutustu ja toimi: www.espoo.fi/luontoviisas

Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus 2024

Ympäristönsuojelun julkaisuja 3/2024

ISSN: 2953-9390

ISBN 978-952-7511-25-1 (painettu)

ISBN 978-952-7511-34-3 (pdf)

Toimitus:
Anna Hakala
Anna Ikonen
Katri Luukkonen
Elina Peuhu
Riikka Rautia

Suojasi paahteelta ja tulvilta

Puut suojaavat ilmastonmuutoksen seurauksilta

Ilmasto muuttuu, ja kesistä tulee entistä helteisempiä. Suuret puut varjostavat pihaa. Puun lehdet haihduttavat vettä, minkä seurauksena lämpötila puun läheisyydessä voi olla jopa 2 astetta muuta ympäristöä alempi. Tämä tekee pihasta kesäkuumalla miellyttävämmän oleskelupaikan. Varjostavat puut vähentävät myös tarvetta viilentää asuntoa.

Ilmastonmuutoksen seurauksena myös sateet lisääntyvät. Sade- ja sulamisvedet voivat aiheuttaa tulvan ja kosteushaittoja rakennuksille. Puusto ja kasvillisuus tarjoavat luonnonmukaisen tavan hallita hulevesiä tontilla: puiden juuret voivat imeä vettä satoja litroja päivässä. Puiden juuret sitovat maaperää, mikä suojaa pihaa tulvien ja rankkasateiden aiheuttamalta eroosiolta.

Puu on elävä hiilinielu. Mitä suurempi puun lehvästö on, sitä enemmän se sitoo hiilidioksidia ilmakehästä. Puun hiilivarasto kasvaa sen ikääntyessä.

Koivu on hyvin sopeutunut Suomen ilmastoon ja sopii hyvin pihapuuksi. Koivu tarvitsee paljon vettä, ja se voi imeä juuriinsa satoja litroja vettä päivässä. Se auttaa pitämään pihan hulevedet hallinnassa.

Puut varjostavat ja viilentävät taloa ja sen ympäristöä.

Puut auttavat hulevesien hallinnassa: tulva ei valtaa pihaa eikä taloa.

Puut hajottavat voimakkaita ilmapirtauksia ja hillitsevät tuulen voimaa.

Puut varastoivat hiiltä ja hillitsevät ilmastonmuutosta.

Puut vähentävät eroosiota.

Elämänlaatusi parantaja

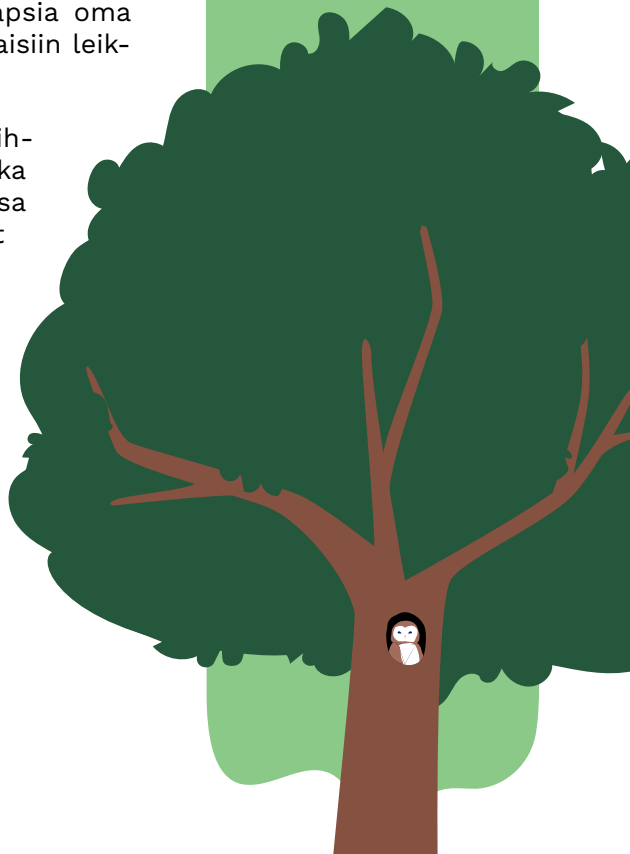
Puut hoitavat mieltä ja terveyttä

Luonnonläheisessä ympäristössä eläminen vaikuttaa myönteisesti hyvinvointiin. Vihreässä ympäristössä mieli virkistyy, vastustuskyky paranee ja verenpaine laskee. Luonnonläheisyys myös innostaa liikkumaan.

Asuinalueiden vehreydestä hyötyvät erityisesti lapset ja henkilöt, jotka liikkuvat huonosti eivätkä siksi pääse nauttimaan luonnosta kaukana kotoa. Lapsia oma pihapuu voi innoittaa monenlaisiin leikkeihin.

Puiden ansiosta Espoo on viihtyisämpi ja terveellisempi paikka asua. Monissa kaupunginosissa kasvaa vanhoja puita, jotka ovat tärkeä osa Espoon kulttuuri-maisemaa. Useat puulajit tuovat maisemaan vaihtelua eri vuodenaikoina. Lehtipuiden ruska tuo syksyn värit kaupunkiin. Ikivihreät havupuut taas kuuluvat osaksi talvista maisemaa.

Vaahtera, tammi ja lehmus ovat Suomessa esiintyviä jaloja lehtipuita, jotka soveltuvat oivallisesti pihapuiksi näyttävyytensä ja pitkäikäisyytensä vuoksi.

Puut ja kasvit voivat olla ainoa kosketus luontoon huonosti liikkuville henkilöille, kuten ikääntyneille.

Puut ja kasvillisuus lieventävät stressiä ja torjuvat masennusta.

Vehreä ympäristö saa ihmiset liikkumaan enemmän.

Puut sitovat ilmasta pienhiukkasia ja parantavat ilmanlaatua.

Luonnossa oleskelu ja leikkiminen parantavat lasten vastustuskykyä, motorisia taitoja ja luontosuhdetta.

Puut pehmentävät hälyisää äänimaisemaa.

Koteja ja ravintoa muille lajeille

Puut ovat elinehto kaupungissa asuville eliöille

Kaupunki on koti ihmisen lisäksi myös monille muille lajeille. Vanhaan puuhun on vuosien saatossa muodostunut kokonainen eliöyhteisö, jonka asukkaat ovat riippuvaisia toisistaan ja kaikki pohjimmiltaan puusta.

Suuren puun lehvästö, runko ja juuristo ovat monenkirjavan eliöjoukon koti. Oksien suojassa ja rungon koloissa pesivät linnut, oravat ja lepakot. Puun suojassa elää myös kymmeniä, jopa satoja puusta riippuvaisia pienempiä eliölajeja, kuten hyönteisiä, sammalia ja jäkäliä. Osa niistä voi elää vain tietyllä puulajilla.

Puut ovat arvokkaita myös lahotessaan, sekä pystyssä että maahan kaadettuina. Lahopuusta riippuvaisia eliölajeja arvelaan olevan Suomessa jopa 5 000.

Pajut kukkivat aikaisin keväällä. Niiden kukinnot ovat elintärkeä meden lähde horroksesta herääville kimalaisille ja antavat hyvän startin pölyttäjien kesään. Pensasmaisten ja tiheiden pajukoiden suojissa piilottelevat myös monet linnut.

Lahoava puu tuo puutarhaan suuren joukon uusia kiinnostavia lajeja: värikkäitä kääpiä, hauskoja kuoriaisia ja hyödyllisiä pölyttäjiä.

Puut ja pensaat tarjoavat suojaa ja pesäpaikkoja linnuille ja hyönteisille.

Käpytikan hakkaamissa koloissa viihtyvät muun muassa kirjosiippo, kottarainen ja liito-orava.

Maatuvat puiden lehdet parantavat maaperän ravinteisuutta ja pieneliöiden elinoloja.

Lehtikasoissa talvehtivat siilit ja monet hyönteiset.

Puut tarjoavat ravintoa pölyttäjille. Ilman pölyttäjiä ei ole mustikka- tai omenasatoa.

Kukkarosi ystävä

Puiden säästäminen on kannattava investointi

Vehreä piha ja siinä kasvavat puut tarjoavat rakennuttajalle, asunnon omistajalle ja sen asukkaalle taloudellisia hyötyjä. Ikkunasta näkyvä kasvillisuus lisää asunnon arvoa.

Pihapuu vähentää myös asumiskustannuksia: puut varjostavat ja viilentävät taloja ja lähiympäristöä, jolloin keinotekoisien viilentämisen tarve vähenee kesähelteellä. Puun juuret imevät sade- ja sulamisvesiä itseensä ja ehkäisevät erityisesti jyrkillä rinteillä maaperän eroosiota. Silloin myös kalliiden hulevesiratkaisuiden ja eroosiosuojauksen tarve vähenee. Talteen kerättyä sadevettä voi hyödyntää kasteluvetenä.

Täysikasvuisen puun tarjoamat hyödyt ovat moninkertaisia suhteessa pieniin taimiin, joiden hyödyt realisoituvat vasta vuosikymmenien päästä.

Mänty on pihapuuna helppohoitoinen, kestävä ja kotimainen vaihtoehto. Mäntyjen juuret ulottuvat syvälle maahan, minkä ansiosta ne kestävät hyvin rakentamisen aiheuttamaa kuormitusta.

Pihapuusi ansiosta säästät kustannuksissa, joita aiheutuu esimerkiksi hulevesien käsittelystä, eroosion torjunnasta ja asunnon viilentämisestä.

Puut tarjoavat näkösuojaa naapureilta.

Vehreä piha ja ikkunoista näkyvät puut lisäävät asunnon arvoa.

Puunkaato on kallista puuhaa. Jos jyräät pihastasi vanhat puut ja istutat tilalle uusia, taimet maksavat. Taimet myös vaativat jatkuvaa hoitoa ja kastelua. Taimen kasvaminen täysikasvuiseksi puuksi kestää vuosikymmeniä.

Pidä puusi pystyssä!

Olit sitten rakentaja, isännöitsijä tai espoolainen asukas, voit omalla toiminnallasi vaikuttaa siihen, että Espoo säilyy luonnonläheisenä ja vehreänä myös tulevaisuudessa. Usein puiden säästäminen ei vaadi sinulta mitään toimenpiteitä.

Kuka tahansa meistä voi jakaa lähipiirissään tietoa puiden merkityksestä. Aloita vaikka antamalla tämä esite taloyhtiösi hallituksen puheenjohtajalle, isännöitsijällesi, kollegallesi tai naapurillesi!

Näin säilytät tontilla kasvavat puut rakennusvaiheessa

Alansa edelläkävijä toimii luonnon hyväksi

Kuluttajat peräänkuuluttavat yrityksiltä toimia luontokadon torjumiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tuo ympäristövastuullisuus osaksi yrityksesi strategiaa ja toimintatapoja. Samalla toimit suunnan näyttäjänä koko alalle.

Tilajalla on valta vaikuttaa

Tontin omistajalla on valta päättää tontilla kasvavien puiden kohtalosta. Puut tulisi huomioida jo heti suunnittelun alkuvaiheissa. Tilaa voi ohjata rakentamista siten, että mahdollisimman moni tontilla kasvavista varttuneista puista säästyy.

Suojaa puusto rakentamisen aikana

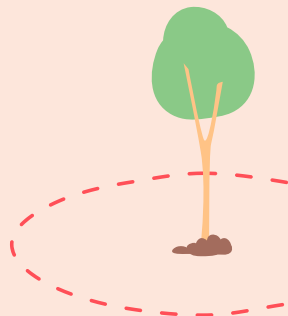
Puiden säästäminen rakentamisen aikana vaatii suunnitelmallisuutta. Puut tulee ottaa huomioon suunnitellessasi työmaan aikaisia järjestelyitä. Varmista, että puun runko ja juuret on suojattu asianmukaisesti, jotta työkonet ja rakennusmateriaalien varastointi eivät vaurioita sitä. Muista ohjeistaa myös aliurakoitsijoita!

Vinkki! RT-kortistossa on hyvä ohje puiden suojaamisesta rakentamisen aikana.

Valitse oikea puu oikeaan paikkaan

Toiset puut kasvavat suuremmiksi kuin toiset. Osa puulajeista puolestaan vaatii rehevää maaperää, toiset kuivempaa. Kun istutat tontille uusia puita, valitse kasvupaikkaan sopiva kotimainen puulaji. Varmista myös, että taimella on tilaa kasvaa täysikokoiseksi. Näin puuta ei tarvitse kaataa tulevaisuudessa.

Aurinkopaneelien asentaminen ei välttämättä vaadi puiden kaatoa

Puiden varjo saattaa heikentää aurinkopaneelien sähköntuotantoa, mutta ei aina. Aurinkopaneelien sähköntuotannosta iso osa muodostuu epäsuorasta valosta. Esimerkiksi männyn neulasten läpi aurinko pääsee paistamaan. Lehtipuutkin ovat lehdeittäviä suurimman osan vuodesta. Selvitä vaihtoehtoja ennen aurinkopaneelien hankintaa.

Näin puhut puiden puolesta

Ehdota, kyseenalaista, neuvottele

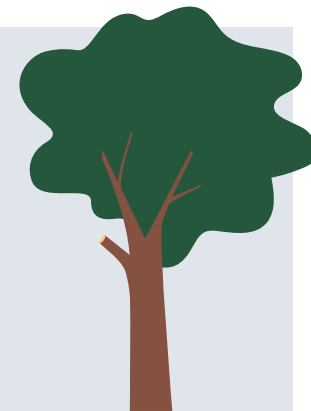
Muutos lähtee pienistä teoista. Kaikki eivät vielä tunne kaupunkipuiden merkitystä. Tuo rohkeasti esille hyötyjä, joita puut tarjoavat ihmisille ja luonnolle. Selvitä ja ehdota myös muita tapoja lisätä pihojen viihtyisyyttä.

Näin huolehdi pihasi puista

Kysy apua ammattilaiselta

Joskus huonokuntoiselta tai laholta vaikuttava puu voikin olla elinvoimainen. Jos olet epävarma siitä, aiheuttaako puu vaaraa ihmisille tai rakennuksille, pyydä esimerkiksi arboristia tai metsänhoitajaa arvioimaan tilanne. Joskus puu voidaan säästää kokonaan tai osittain. Usein pelkkä hoitoleikkaus riittää.

Huolehdi ravinteiden kierrosta

Älä suotta haravoi – poistat samalla maaperästä elintärkeitä ravinteet! Silppua lehdet ruohonleikkurilla, kompostoi tai kasaa ne suojaamaan istutuksia. Pudonneiden lehtien seassa talvehtii monia erilaisia hyönteisiä.

Eläköön lahpuutarha!

Espoon kaupunkialueella puun kaatamiseen tarvitaan aina lupa. Jos puu täytyy kaataa, osan rungosta voi jättää pihaan joko pystyyn tai maahan kaadettuna. Kelohongat voivat olla pihan kaunistus. Lahoava puu on edelleen osa ravinteiden kiertoa ja lapsille kiinnostava tutkimuskohde.

Pidä puusi paikallaan! Tähän esitteeseen on koottu tietoa siitä, mitä hyötyä tontilla kasvavista puista on. Lopusta löydät vinkkejä puiden säilyttämiseksi esimerkiksi rakentamisen aikana ja pihaa hoidettaessa.

Luontoviisas Espoo

– toimintaa ja suunnitelma Espoon luonnon monimuotoisuuden puolesta.

Tutustu ja toimi:

www.espoo.fi/luontoviisas